

Søren Hansen: "Træk fra Odense..." (1945)

Et Skud, der kostede Odense By een Million Kroner

Den 19. September 1943 Kl. 21,10 fandt der en Begivenhed Sted, der medførte alvorlige tyske Forholdsregler mod Odense By og dens Borgere.

Paa nævnte Tidspunkt blev en tysk Underofficer, Karl Aesemann, skudt ned paa Hjørnet af Vestergade og Mageløs. Skudet var øjeblikkeligt dræbende. Den dræbte Underofficer laa i Kørebanens Fodgængerovergang nær ved Fortovskanten ud for Jens Kjeldsens Forretning.

Politiet konstaterede efter en teknisk Undersøgelse, at Skudet var affyret af en Person, der havde staaet ud for eller inde i Fordybningen ved Indgangen til Jens Kjeldsens Forretning.

Dette Drab, der skete i en i Forvejen saare alvorlig Tid, ogsaa for Odense, den militære Undtagelsestilstand, medførte øjeblikkelig tysk Reaktion. Allerede Dagen efter Drabet rettede den Øverstbefalende for de tyske Tropper i Danmark gennem det danske Udenrigsministerium følgende

Diktat til Odense By:

1. Som Bod for det fejge Mord betaler Byen Odense senest den 21. September 1943 Kl. 17,00 et Beløb af 1.000.000 Kroner.
2. Restaurationslukketiden fastsættes til Kl. 18,00 og Udgangsforbudet fra Kl. 19—5. Undtagelser som hidtil. Denne Anordning gælder fra den 20. til den 23. September 1943 inclusive.
3. Samtlige Biografer, Teatre og Forlystelsessteder skal holdes lukket fra den 20. til den 23. September 1943 inclusive.
4. Fra den 20. til den 23. September inclusive er Cykling forbudt fra Kl. 18,00 til Kl. 5,00. Undtagelser som ved Færdselsforbudet.

De tyske Krav blev af Politimesteren bekendtgjort i Dagspressen, og Plakater blev opklæbet paa Ejendomme forskellige Steder i Byen, hvor de forøvrigt fik en meget ublid Skæbne, dels blev de sønderflængede, og dels blev de saa tilsmudsede, at de blev ulæselige.

Byraadet modtog det tyske Diktat gennem Politimesteren den 21.

September Kl. 16.25, og da det var umuligt med saa kort Varsel at faa Byraadet sammenkaldt til Møde for at træffe Beslutning i Anledning af den særlige Situation og det særlige tyske Krav om Betaling af een Million Kroner inden Kl. 17 samme Dag, henvendte Borgmester Werner og Byraadssekretær Søren Hansen sig i det tyske Konsulat, Klaregade 29, for at meddele Konsulatet, at Indbetalingsfristen ikke kunde overholdes, og Borgmesteren anførte samtidig, at Byen maatte nedlægge Protest mod Paalæggelsen af denne Bod. Konsulatet var klar over, at Indbetalingsfristen ikke kunde overholdes og meddelte, at der ikke vilde ske Byen noget i den Anledning.

Den 22. September holdt baade Magistrat og Byraad ekstraordinært Møde og — tvunget af Omstændighederne — vedtog her at betale den paalagte Bod, men under Protest, da man fandt, at det var i Strid med Artikel 50*) i Haager Landkrigsordningen og med Folkeretten overhovedet at gøre Odense Bys Borgere solidarisk ansvarlige for det skete, der maatte betragtes som en individuel Gerning, for hvilken kun Gerningsmanden kunde gøres ansvarlig. Byraadet henviste endvidere til, at det ikke var godtgjort, at Gerningsmanden var Dansker, endsige Odenseaner, lige som det ej heller var godtgjort, at nogen Dansk eller Odenseaner dækkede over Gerningsmanden.

Den 22. September indbetalte Byen een Million Kroner til Fyens Disconto Kasse i Check til videre Indbetaling til Nationalbanken til Kredit paa en særlig Feltkonto, og samtidig fremsendte Byen Protest gennem Indenrigsministeriet og Udenrigsministeriet.

Odense Bys Protest blev pure afvist fra tysk Side, idet Tyskerne ansaa Forudsætningerne for nævnte Artikel 50 opfyldt, da — som det tyske Svar udtrykker det — Odenses Befolkning anses som medansvarlig i Hændelsen, fordi den gennem den af den i ugevis tydelig og offentlig tilkendegivne Indstilling overfor den tyske Værnemagt har opmuntret til Udskejelser af enhver Art. Uden denne Holdning fra Befolkningens Side var det næppe kommet til det Mord, som nu var sket.

Igennem Bekendtgørelser i den odenseanske Dagspresse og Opslag rundt i Byen meddeltes det fra kompetent tysk militær Side, at man forventede, at Befolkningen tog Afstand fra denne gemene Forbrydelse og hjalp med til, at Gerningsmanden fik sin fortjente Straf. Der tilsikredes de Personer, som gav Oplysninger, der førte til Ger-

*) Haager Landkrigsordningens Artikel 50 er saalydende:

Ingen kollektiv Straf, hverken pekuniær eller anden, kan paalægges Befolkningen paa Grund af individuelle Handlinger, for hvilke de ikke kunde betragtes som solidarisk ansvarlige.

ningsmande
holdelse af

Fra
De
der ble
Spirituo
en yder
den 23.
Mill. Ki
Det
ninger
øvet pa
Den
Bekendt
Befolkn
at Gern
lysning
Der

Det da
Drabet, sæ
faldet, cyk
talte, at h
anden ung
der traf sa
hende ad F
gensgade.

dende var
Men h
Politiets E
ikke udpe
mindre.

ningsmandens Paagribelse, en Belønning paa 50.000 Kr. og Hemmeligholdelse af deres Navne. Meddelelsen i Pressen var saalydende:

Fra kompetent tysk militær Side meddeles:

De Anordninger fra den Øverstbefalende for de tyske Tropper i Danmark, der blev udstedt den 20. September, har — udover Udskænkingsforbudet for Spirituosa, der er gældende for hele Landet — for Befolkningen i Odense bragt en yderligere Forlængelse af Færdselsforbudet, der er gældende indtil Torsdag den 23. September incl. Der er derudover paalagt Byen Odense en Bod paa 1 Mill. Kr.

Det maa i denne Anledning endnu en Gang understreges, at de nye Anordninger maa føres tilbage til et fejgt Mord, der den 19. September er blevet forøvet paa en tysk Underofficer.

Den Øverstbefalende for de tyske Tropper i Danmark har foranlediget en Bekendtgørelse ved Hjælp af Plakater, hvori der udtales Forventningen om, at Befolkningen tager Afstand fra denne gemene Forbrydelse og hjælper med til, at Gerningsmanden faar sin fortjente Straf. Der tilsikres Personer, som giver Oplysninger, der fører til Gerningsmandens Paagribelse, en Belønning paa 50.000 Kr.

Der er draget Omsorg for, at saadanne Personers Navne hemmeligholdes.

Det danske Kriminalpoliti efterlyste gennem Pressen Vidner til Drabet, særlig en ung Mand, der umiddelbart efter, at Skudet var faldet, cyklede op paa Siden af en anden Cyklist, til hvem han udtalte, at han havde set Skudet blive afgivet. Ligeledes efterlystes en anden ung Mand, som den paagældende Aften var i Paladsteatret og der traf sammen med en ung Pige og efter Forestillingen fulgtes med hende ad Pogestræde forbi Klingenberg til Mageløs og videre ad Kongensgade. Det fremhævedes i Efterlysningen, at ingen af de paagældende var mistænkt eller sigtet som Gerningsmand til Drabet.

Men hverken Tyskernes Tilbud om Belønning paa 50.000 eller Politiets Efterlysning hjalp. Indtil i Dag er Gerningsmanden til Drabet ikke udpeget, og Odense By ejer fremdeles een Million Kroner mindre.